

Методичний коментар до уроку “Косівські візерунки”

Візерунок чи орнамент?

Українське привітання

Пригадайте привітання, яке вам найбільше сподобалося. Знайдіть музичний інструмент, схожий на український народний. Використайте його під час вітання. Спробуйте прикрасити привітання ніжною мелодією дзвоників, трикутників тощо.

Декоративний розпис у нашому житті

Обговоріть із дітьми, які види українського декоративного розпису вони знають.

- Які речі ними зазвичай оздоблюють?
- Чи є такі речі у вас у повсякденному вжитку?
- Хто прикрашає речі декоративним розписом?
- Як відрізнити декоративні розписи один від одного?
- Які декоративні розписи є у вашому рідному краї?
- Хто вигадує елементи розпису?
- Чи можуть нині з'являтися нові елементи розписів? Чи може їх вигадати кожен із нас?

Вивчаємо візерунки

- Чим візерунки особливі? Як їх не сплутати з іншими зображеннями?

Чи є синонімами слова візерунок і орнамент?

Візерунок — різнокольоровий малюнок із різних ліній, геометричних елементів, стилізованих об'єктів довкілля тощо.

Орнамент — візерунок, побудований на ритмічному повторенні та чергуванні геометричних елементів, стилізованих тваринних чи рослинних мотивів.

- Чи всі орнаменти можуть бути візерунками? А чи всі візерунки є орнаментами?

Запропонуйте дітям намалювати велике коло — у ньому розташовуватимемо візерунки та орнаменти.

- А як намалювати коло, у якому розташовуватимемо візерунки та орнаменти?

*Можна роздрукувати на картках різні візерунки, серед яких будуть і орнаменти. Діти розташовуватимуть їх у колах і самостійно дійдуть висновку, що **орнаменти** — це завжди візерунок, а **от візерунки орнаментами не завжди можна назвати**.*

Зверніть увагу дітей, що повторення елементів може бути і у візерунках, але воно не таке чітке, як в орнаменті, і його ритм (закономірність) або складно простежити, або його не існує.

- Пригадайте, які орнаменти є рослинними, а які — геометричними. Поясніть, чому ви так вирішили.
- У яких розписах частіше зустрічаються рослинні елементи, а в яких — геометричні?

Листочки-танцюристи

Подивіться мультфільм “Балет 147 листочків” дитячої анімаційної студії “Крок”.

- Що незвичайного в цьому мультфільмі?
- Чи подобається вам, як дібрано музичний супровід? Яку музику дібрали б ви?
- Чому мультфільм названо саме так? Яку назву придумали б ви?
- У якому фрагменті мультфільму листочки утворюють орнамент, а в якому — візерунок?
- Це геометричний чи рослинний орнамент? Доведіть, що не помилились.
- Який фрагмент найбільше сподобався? Розкажіть, що саме вразило.

Діти можуть зупиняти кадр на тому фрагменті, про який хочуть розповісти, або створити добірку скрінів (копій з екрана), а потім показувати їх і коментувати.

Можна запропонувати дітям зібрати на вулиці осінні листочки і продовжити балет.

Дослідіть, коли ми вживаємо слово “візерунок”. Поміркуйте, чому саме в такому змісті ми вживаємо це слово.

Стилізовані зображення

Запропонуйте дітям розглянути рослинні орнаменти різних розписів.

- Чому рослини у візерунках мають незвичний вигляд?

У візерунках рослини не такі, як у природі, але впізнати їх можна. Адже майстри зберегли ознаки, які вирізняють їх з-поміж інших рослин. Кажуть, що художники **стилізували природну форму**.

Навіщо? З одного боку, це дає змогу використовувати різноманіття форм і кольорів, робити візерунки казковими, незвичайними, яскравими. З іншого, художнику легше кілька разів повторювати елементи, особливо це суттєво для орнаментів. Адже саме в орнаментах треба зберегти ритм — повторення елементів.

Як саме? Майстри виділяють суттєві ознаки у формі об'єктів, а потім спрощують, розкладають зображення на прості геометричні форми.

- Роздивіться елементи косівського розпису. Які з них ви можете використати в рослинному орнаменті? На які рослини, що вас оточують, вони схожі?

Комп'ютер — помічник художника

Запропонуйте дітям намалювати орнамент за допомогою комп'ютера.

- Як саме це варто робити? Чи може комп'ютер полегшити роботу художника?

Є кілька варіантів виконання цього завдання: діти можуть намалювати елементи орнаменту пензликом чи фарбами, відсканувати чи сфотографувати, а у графічному редакторі створити з них орнамент, а можна одразу намалювати фрагмент орнаменту в графічному редакторі, а потім скопіювати стільки разів, скільки потрібно.

- Який фрагмент орнаменту треба намалювати, щоб далі копіювати?
- Які переваги й недоліки кожного способу?
- У створенні яких виробів може допомогти комп'ютер?
- Чому в усьому світі дуже цінується ручна робота?

Рамка для осіннього фото

Зробимо рамку для осінньої світлини на згадку про цю дивовижну пору року. Рамка якої форми пасуватиме найкраще?

Запропонуйте дітям вибрати фотографію, яка їм подобається найбільше, та роздрукувати її.

У дітей ще немає досвіду кадрування світлин, тому зробіть прикидку за допомогою рамочок різної форми. Як тільки форма рамки визначена, можна точно за світлиною виміряти розміри і братися за роботу.

Послідовність роботи

- Намалюйте рамку на білому картоні.
- Виріжте по намальованому контуру.
- Поміркуйте, які елементи косівського розпису хочете використати.
- Рамку прикрашатиме орнамент чи візерунок?
- Розмістіть елементи розпису в рамці.
- Можете з'єднати лініями, які гармонійно доповнять візерунок.
- Вставте світлину в рамку так, як подобається.
- Обріжте краї світлини, що виступають за рамку.
- Зі зворотного боку рамки приклейте підставку або зробіть петельку, якщо плануєте почепити фото на стінку.